

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Junius 2-dik napján, 1815-dik esztendőben.

B é t s.

Azon idő folyása alatt, mellyben Eő Felsége a' maga residentziájától távol fog lenni, a' maga kedves testvér Ötstet *Rainer* Cs. K. Főhertzeget képviselőjévé választani, és a' Státus dolgainak folytatását Eő Cs. K. Főhercegségére bizonni kegyelmessen méltóztatott. Ezen maga kegyelmes akaratját Hertzeg *Trauttmansdorf-Weinsberg* Eő Udvari Mestere által adatta Eő Cs. Felsége a' nevezett Cs. K. Főherczegnek tudtára.

Azon két Orosz Cs. Nagy hertzegaszonyok, a' kik a' Bétsi Congressusnak kezdedétől fogva itten mulattak, ugymint *Mária Pawlowna* a' Saxon-Weimári örökös hertzegnek *Károly Fridriknek* kedves elele párja, és *Katharina Pawlowna* néhai *Péter Fridrik* Oldenburgi hertzegnek özvegye, most pedig a' Würtembergi korona hertzegnek *Wilhelm Fridrik Károlynak* eljegyzett mátkája, azon a' napon, mellyen a' mi Fels. Urunk és Aszszonyunk *Münchenbe* utaztak, az elsőbb kedves férjével együtt *Salzburgba*; az utólsóbb pedig *Eudára*, kedves Hazánk kedves Nádor-Ispányának látogatására, mentek.

Tek. Bihar Vármegyének mostani érdemes 2-ik Al-Ispányát Kis-Szántói *Lányi Imre* Urat mind személyes virtusaira, mind édes attyának s' méltóságos Feő Ispány udvari Tanácsos és Referendarius *Lányi József* Urnak számos érdemeire nézve,

arany kultsos Kamarásává tenni méltóztatott kegyelmessen Felséges Urunk.

A' Fels. Dániai Király innen lett elmenetele előtt való napon, az ide való Cs. Universitásnak igen érdemes és az egész Európában a' maga Chemiai és Botanikai tudományára nézve is esmértes Professor *Bárá Jaquin József* Urat a' *Dannebroghi* Vitézi Rendnek tagjává tenni, 's annak tizmerét tulajdon maga nyakába kötni méltóztatott. Ennek a' Vitézi Rendnek hordásán Fels. Urunk is megengedni méltóztatott kegyelmessen.

A' Fels. Pruszzsiai Király *Fridrik Wilhelm* a' Leopoldstadti Játékszínnek egy legnevezetesebb tagját *Schuster Ignátzot* egy brilliantos gyűrűvel megajándékozni méltóztatott, oly maga kinyilatkoztatása mellétt, hogy valahányszor az ő játékán jelen volt, mindenkor nagy meglelégedéssel 's örömmel nézte 's halgatta őtet.

Azoknak a' Dalmátziai és Velentzei hadi tiszteteknek, a' kiknek az ő zsoldjokat a' Frantzia Kormánysek elsőbben fél zsoldra, későbbben egy harmad részre leszállította, minekutánna azok a' tartományok a' Frantzia járom alól felszabadultak és a' Fels. Austriai Birodalommal ujjobban öszve kaptoltattak volna, Eő Felsége azt vissza adni méltóztatott kegyelmessen. Ezen különös Kegyelmességét Eő Cs. és Ap. Kir. Felségének nem tsak nagy hála adással vettek, hanem a' Fels. Ur Istennek közönséges helyen is megköszönték, és buzgóan

esedeztek Fels. Urunknak szérentsés 's hoszszas életéért és boldog uralkodásáért.

Hadi Történetek.

A' mult kedden délután egy rendkívül való hadi tudósítás jött itt ki, mellynek rövid foglalata a' következendő tárgyakból áll: „A' miképen az Olasz Országban lévő Cs. K. armádáknak Fő vezérjeik, Báró *Frimont* Lovasság Generálissa, és F. M. L. Báró *Bianchi*, kurírok által jelentik, F. M. L. Báró *Mohr*, a' *Tolentinoi* Május 3-ikán történt tsata után, az ellenséget hátrább verte, a' tenger parton mindenütt nyomba ütötte, annak igen sok kárt tett, sok embereit hadi fogságra ejtette, és számos magazinumokat foglalt el. — Generál-Májor Báró *Eckhard* Május 11-ikén *Popoli* és *Sulmona* városok közt az ellenség arriera-gárdáját (utólmennő seregét) utólérvén, abból 500 embert fogott el, *Lanciano* mellett 23 ágyút, 10 haubitzát, és 53 munitziós szekerét rabolt el; az ellenségnek széllyel oszlott népei az erdőkbe imitt amott el rejtözvén honnyaikba visszamentek.

A' *Tolentino*-mellett történt verekedés után csak néhány apró tsatazások történtek, az ellenség hátrajáró seregével, de sohol meg nem állanak, önnön magok elengedik magokat fogatni. A' többi elszökik olly nagy számmal, hogy ma holnap senki se marad közzülök, a' szabad mezőben nem könnyen állanak ellenünk, és a' mint reményleni lehet, a' *Capuai* és *Gaetai* katonasárizet is széllyel fog oszlani.

F. M. L. Báró *Bianchi* minekutánna *Sulmonát*, *Castel di Saugiot*, 's *Iscrniát* megfogja hódoltatni, egyenesen Nápoly városa ellen fog marsirozni. — F. M. L. Gr. *Nugent* *Cepranoi* fő hadi szállásáról Május 13-ik napján következő tudósítást küldött az ide való Cs. K. Fő hadi Cancelláriához: „*Ghequier* Oberslajtinant Május 16-ik napján *Terracinába* bényomult, és a' maga előjáró serege által a' *Fondi* erősségét elfoglaltatta — Fő Strázsamester *Palazy*

a' *Toskánai* Regementnek két kompániájával előreküldetvén Május 11-ik napján a' *Sz. Andrási* erősség előtt, melly 4 ágyúval volt megerősítve, megjelent, és azoknak a' parasztoknak segítségek által, a' kik a' Nápolybeliek ellen feltámadtak, azon erősséget két oldalról megtámadta, és a' vele volt lovas katonákat, az ellenségnek szemén való tartására hátra hagyta; de minekelötte azon erősségre rohant volna, azt az ellenség elhagyta, nem mérészelvén az ellenek marsirozott hadi népet bévárni, a' ki azon tsatában 70 holt embert, és 200 fogottakat hagyott hátra a' tsata-píntzon.

Obristlajtinant *Ghequier*, a' ki ezen tsatáról elegendő és bizonyos tudósítást tett vala, a' *Toskánai* hadi seregeket, és az ő vitézségeket nagyon magasztalja, különösen ditséri *Palazy* Fő Strázsamestert, és *Baldini* *Pétert* a' dragonyos regementnek hadnagyát. — *Piedimonte*, *Tino*, *Pontecorvo*, és *Aquino* az Austriai *Toskánai* hadi seregektől elfoglaltattak. — *Bartolozzi* lovas kapitány Május 12-ik napján a' *Toskánai* dragonyosokkal, és egy tsapat huszárokkal két száz főből álló Nápolyi sereget megtámadván, két száz embert öszve aprított, a' többit hadi fogságra ejtette. — Minden tudósítások azt erősítik, hogy *Joachim* Nápolyi Király egész familiájával együtt *Gaetába* futott, és hogy az egész Nápoly Országi nép ellene feltámadt.

Eppen ebben a' szempillantatban érkezett ide a' következendő tudósítás: „Anglus kapitány *Campbell*, a' *Tremondous* nevezetű Anglus lineahajónak kormányzója a' Nápolyi kikötőhelybe bémenvén azon várost ágyúzással fenyegette, melly a' Nápolyi Ministernek *Gallo Duccának* értésére esvén az Anglus hajóeregnek levelet írt, mellyben magát arra kötelezte, hogy ha azon városnak kedvezni fog, azt bizonyos feltételek alatt fel fogja adni. E' meg lévén herczeg *Cariti* tellyes hatalmat vévén a' Nápolyi Királynétól, az Anglus hajóra ment 's-a' majdan következendő feltétele-

ket a' maga kezeirásával meg erősítette, minekutánna arra kötelezték volna magokat az Anglusok, hogy Nápoly városát ostrom alá nem rekesztik:

1). Azok a' két lineahajók, mellyek a' Nápolyi teuger öblében most vannak, legottan adattassanak által az ő Nagy Britanniai Felsőége hajósceregének. — 2-or Hassoulóképen a' Nápolyi Arsenálok a' fegyveres táruk, a' mellyeknek feljegyzésekre és számbavételekre Commissarius neveztetett ki. 3-or Az a' hajó a' melly most készülbén vagyon, minden ahoz tartozandó materialékkal egyetemben Eő N. Britanniai Felsőégének által adattassanak. Az ekképen általadatott arsenálbéli hajók a' Fels. N. Britanniai és 4-dik *Ferdinand* Sicilii Királyoknak adattatak.

A' közelebbi mult Május holnapnak utolsó napján illetén 4-ik rendkívül való hadi tudósítás adatott ki Bétsben: „A' tegnap estve ide érkezett kurir által következendő hadi tudósítást küldött a' Fels. hadi Cancelláriához az Olasz Országi armádanak egyik Fő vezére B. Bianchi, Nápoly városának és minden azon Országi erősségeknek elfoglaltatásokról: „Éz az igaz fontos történet szülte a' kommandirozó Generális jó intézetjeit, a' ki minekutánna az ellenséges armárával azon idő egy pontjában öszve találkozott volna *Popoli* mellett, az ellenség seregei nagy felelemben estek, *Popoli* és *Sulmona* közt szélljel futottak, sok embert elvesztettek, és az ő veszedelmeket F. M. L. Gr. *Nugent St. Germano*, *Mignano* közt felette öregbítette.

A' Nápolyi armádanak tsekélységből álló maradványa *Capua* felé húzta magát vissza, a' midőn F. M. L. Báro *Bianchi* ötet sebesen üzte. — Generál-Májor Gr. *Stahrenberg* a' *Volturno* folyó vizen az alatta való Cs. Kir. hadi seregekkel által küldetett, hogy azon folyóviznek tulsó partjait elfoglalván az ellenségre szoroson vigyázzon. Ennek a' rendelésnek igen szerentsés következése lön, mivel még azon nap esté-

jén a' nevezett folyó vizen *Cancello* városa mellett hid tsináltatott, mellyen Fő Strázsa mester *Nette* vezérlése alatt negy kompánia vadász katonák által ménévén, azon kastélyt elfoglalták. E' meglévén a' Nápolyi Királynak tsak nem kétségbé esett hadi népe a' maga védelmezéséről még tsak gondolkozni sem tudott.

Minekutánna a' Nápoly Országi királynak meghatalmazott emberei, a' ki Báro *Bianchi* F. M. Lajtinanthoz küldettek való békességes alkudozás végett, sohol meg nem halgattattak volna, a' mult Május 20-ikán a' Cs. K. armádanak künnálló posztjainál *Capua* mellett következendő megegyezés ment végbé:

1-ör Mindjárt ezen megegyezésnek kézalírással való megerősítettése után, minden erős helységek, kastélyok, kikötőhelyek, és arsenálok avagy fegyverestáruk 4-ik *Ferdinand* Sicilii királynak által adattassanak, kivévén azokat az erősségeket, a' mellyeket a' szövetséges hadi seregek már ostromlottak, úgy mint a' *Gattai*, *Pescarai*, és *Anconai* várakat, a' mellyek már a' királyi kommandirozó Generális hatalma alatt nintsenek. 2-or A' *Capuai* kastély Május 21-ik napján az Austriai armádanak által adatik. Május 22-ikén a' Nápolyi hadi seregek két marsúton *Salernóba* marsiroznak, 's jövendőbéli sorokat ott várják el. 3-or Május 23-ik napján a' szövetséges hadi seregek mind *Nápoly* városát, mind annak minden erősségeit elfoglalják; minden más erősségeket, a' mellyek az Ország határain belől fekszenek, úgy mint *Scyllát*, *Amandeát*, *Reggiót*, *Brindisit*, *Manfredoniát* 's a' t. minden artilleriás, fegyveres táruk és mindenféle magazinumokat által adnak a' szövetséges armádának. 4-er *Nápoly* városának elfoglaltatása után egész *Nápoly* ország által adattatik a' szövetséges armádának. Jegyzés Ilyen vége lön, a' F. M. L. Báro *Bianchi* eleve jól megfontolt intézetjeinek, 's ilyen módon lön a' *Murat* hitet-

lenül kezdődött hadakozásának; ilyen vége lön az ő törvénytelen úton módon hirt királyi székének.

Olasz Ország.

Az Olasz Országban lévő Cs. Kir. armádának komandirozó vezére *Gr. Nugent* a' közelebbi múlt Május 12-ik napján Rómából következő hirdetményt tétetett a' Nápolyi nép közt közönségesse: „Nápoly Országiak! A' szövetséges armádának egy része a' ti tartományotokba szándékozik bejönni, azon háborúra nézve, mellyet az a' háládatlan és hívségtelen ember, a' kit ti Királyotoknak neveztek, és a' ki a' törvényes uralkodó birodalmának egy részét törvénytelenül bírja, indított vala. Nem szükség, hogy azoktól a' vitéz hadi seregektől, a' mellyeket vezérteni nekem szerentsém van, legkevesebbet is féjjetek; ezek a' ti honnyaitokat, tulajdonosságtokat, és familiáitokat méltó tekintetben fogják tartani, és a' hadi vezérek, a' jó hadi fegyiteknek fenntartása által a' ti tsendeségtekért vigyázni fognak. Elegendőképen tudjátok, hogy a' mi fegyvereink csak azt a' hitetlen embert fogják megbüntetni, a' ki azokat felingerlette, és valósággal az a' háború sok ideig nem fog tartani, mivel ennek is azon következése leszen, a' melly az Austriai hadi seregeket mindennütt követte vala, az isteni gondviselés azt végzette, hogy ezen háború által a' ti jövendőbéli sorsotok tántoríthatatlan lábra álltasson.

Joachim hazugságinak és tsabitásainak többé hitelt ne adjatok, a' ki a' maga hadi népétől elhagyattatott bitangember. Ő örömet megakarna titeket tsalni és az egész Európával háborúba keverni, a' miképen mivelte vala az Olasz Országi *Marchiákkal* és *Legatiókkal*. De jól tudja azt az egész világ, hogy *Bonaparténak* Frantzia Országba való megjelenése volt az az egyetlen indító ok, a' melly *Joachim* Nápolyi Királyt is fegyverfogásra ingerlette; ő volt az, a' ki a' *Nápolybeliket* vérontásra

indította ujabbán; ezt mivelte ő idejében *Spanyol, Német* Országokkal és az Orosz Birodalommal, 's azt hazúdta, hogy a' Fels. Austriai Ház keverte Európát háborúba 's a' többi.

Frantzia Ország.

A' 30-ik Májusi Bétsi Udvari ujságoknak darabjában *Chatcaubriand* következő tudósítást közölt a' Publikummal Frantzia országnak belső fekvéséről, és másokkal való külső egyességéről: „Frantzia országra nézve semmi más gyógyító eszközök nintsenek az ő törvényes királyánál, és maga Európa is ebben találhatja azon tsendességnek kezeségét, a' királyi trónusra nézve, és a' király szavába lehet annak hívségét, törvényes voltát, és okosságát feltalálni. Ugy tetszik, mintha Fr. Ország a' maga eddig való eltsábittatásától maga erejével elfogna távozni. A' Frantziák most látják, hogy másodszer állanak magánossan Európa között, ők az egész világtól elhagyattatnak azon módon, mint a' pestis, és nyavalyában kinlódó emberek; azok az egyenes utak, a' mellyeket a' Király minden idegeneknek felnyitott vala, most egyszeribe bezárattak. — Európa ugyan halgatni láttatik, de éppen ezen botzasztó halgatás közt hallatják azoknak a' millió főből álló ellenségeknak lépések, a' kik Frantzia Ország határhoz most közelgetnek. A' megháborított polgárok a' magok szemekiket a' Királyra függesztik; még a' katonák is megütököznek, nem tudván, hol van a' Császár fia, és hová lettek azok a' sok prédák, a' mellyek nekik ígértettek vala; 's arra való nézve elszökököznek, hadi tisztjeik pedig magokat hátrább vonnyák, még a' régi testőrző seregnek egy része is elkeseredett, 's minden vitézi bátorságától megfosztatott. — Az Ország kintstárai kiüresítették, és a' mi a' közönséges kassákban volt, mind elkölt, számos osztályok sem közönséges adót fizetni, sem katonákat állítani nem akarnak. A' napkeleti és déli tartományok még

egészlen letsendesítve nintsenek, és csak azt várják, hogy újabb jel adattasson a fegyverfogásra. A *Bonaparte* erőtlensége azon mértékben nevededik, a' melly mértékben szaporodik a' király hatalma. Mindenek nagyon tsudálkoznak, és szomorúknak Fr. Országnak előbbi vig és mostani szomorú állapotján.

A' *Bordeauxi* közönséges újságlevelekben következő módon rajzoltatik le azon városnak jelenvaló állapotja: „Egyetlenegy betsülletes aszszonyszemélytsem lehet ennek a' városnak útzáin látni, a' sétáló helyek mind üresen vannak, a' játék-nézőszínnak jövedelme allig megyen napjában 9 — 10 frankra. Eleinte a' hadi tisztek e' két helyen mulatták magokat leginkább, sok tsintalanságot is vittek végbe, most pedig ott csak magánosan lévén, ők sem akarnak többé mulatság végett oda menni. A' leg gyalázatosabb dolgok közt, mellyek most *Bordeauxba* vannak, az, hogy még a' hadi tisztek is lopnak, pusztítanak, 's annál fogva méltóknak tették magokat a' peitengérré. Hasonlók a' 4 linea regementeknek tisztjei. A' nemzeti Gárdistáknak tisztjei ezeknek az útálatos életű embereknek és a' katonáknak nagy vendégséget adtak. Ebéd után minnyájan a' király egészségéért ittak; azután a' tisztek felálván oldalfeyvereiket a' hüvelyből kihuzták, és közönségesen megesküdtek, hogy a' király életéért készek lesznek magokat feláldozni, de allig hült meg gyomrokban az eledel, a' midőn már esküvéseket megtörték. A' Fr. Országi Tyrannusnak (érti *Bonapartét*) kegyetlen parantsolatja szerint 2 milliom nemzeti Gárdistákat tartozik az a' Nemzet felállítani.

A' Belgiumnak *Gent* városában ki adatni szokott Frantzia Újságlevelekben az ugy nevezett *Journal Universellen* következő hirdetményt intézett a' most ott lévő Frantzia Király 18-ik *Lajos* a' Frantzia Nemzethez: „Nagy nyughatatlanságban volt a' Király, hogy a' maga népeivel beszél-

hessen. Úgy látszik, mintha azt akarná azoknak tudokra adai, melly kedves és vigasztaló eszközök lettenek legyen az ő szívének azok az szívből származott próbatételek, a' mellyeket Eő Felsége mind azokban a' városokban, faluhelységekbén, és utakon, a' mellyeken által ment, a' midőn az ő Kir. személyét védelmező Státuszolgáit kereste volna, de híjjába kért magának olly oltalom bástyát, a' mellynek háta megett ideje lett volna az ellen az árulás ellen magát velek együtt felfegyverkezni, a' melly sokkal otsmányabb és alatsonyabb volt, mintsem hogy előre ellehtett volna látni.“

„De mennél mélyebben megilletődött a' Frantzia számos népnek tapasztalt hívségén, annál kötelesebbnek lenni tartotta magát annak elhárítására, hogy Frantzia Országot az idegen nemzetek ne otsárolják, ne betstelenítsék, igasságtalanul meg ne útállják, 's rajta boszszút ne álljanak, fegyverrel meg ne támadják, 's annál fogva a' szövetséges Fejedelmeknek haragjokat magokra ne vonják.“

„Ez az első kötelesség beteljesített, még pedig olly jó következással, melly az ő Kir. Felsége gondoskodására, minsterjeinek buzgóságokra, és a' szövetséges Fejedelmeknek nagy lelküésekre méltó volt. Az ő Kir. Felsége követminsterjei az Európai külömbkülömbféle uralkodó Udvaroknál, az Eő Felsége Bétsi Congressushban volt képviselői, az Eő Felsége utmutatása szerint mindenütt megmutatták az Eő Felsége tselekedeteinek igasságát, és minden nagyításoknak eleit vették. — Most már jól tudják az Európai Hatalmasságok, hogy a' Fr. Király és Nemzet közt való egyességet, egy Monarkájához, Hazájához, betsülletéhez, és esküvésehez hívségtelen ármáda elárúltá, eltörlötte, megofsmányította; de mindazáltal ezen ármádanak elsőbb és nevezetesebb Generálisai, a' kik annak mindenkör díszére szolgáltak, vagy a' Király zász-

lőjé alá gyüllöttek vagy a törvénytelenül bírót elhagytak; hogy ezeknek példájokat sok hadi tisztek és vezérek, sőt számos közkatonák is követik, a' kiket ugyan a' tudatlanság és tapasztalatlanság eltántorították, mindazáltal minekutánna tett hibáikat szorosabban meg vizgálták volna, tselekedeteiket megbánták, 's előbbi hívségekre viszatértek. Végtére jól tudja azt Európa, hogy az armádának ezen részén kívül, a' melly előbbi ditsósságára magát méltatlanná tette, és a' Fr. armadához többé nem tartozik, egynehány önként való tagokon kívül, minden érdem, betsüllet, és lelkiismeret nélkül való emberek légyenek, a' többi pedig, úgymin az egész Fr. Nemzet, a' városi jó polgárok, a' falusi jó lakosok, azok a' Corpusok és személyek, a' kik minden kor- és korbéliek között nagy számmal találhatnak, a' királyt minden lépésén háládatossággal, és hívséggel követek, jól tudja azt Európa, hogy *Párisban, Beauvaisban, Abbevilleben* ama népes városban Lillében, mellynek kapuit az árulók elfoglalták, mellynek kerítését vérrel megundokították, és fegyveres kezeiket a' Király ellen is kinyújtották, most minnyáján ő reá függesztették szemekiket, reá könyves szemekkel néznek, 's minnyáján egyező szóval igy kiáltanak: *Jöjjön vissza Felséged hozzánk! Jöjjön vissza a' mi megszabadittatásunkra!*

A' mult Május 11-ik napján olly rendelést tett *Fonaparte*, hogy azon náptól fogva, a' mellyen a' Fr. armáda hadi labra állítatik, a' szolgálatban lévő Gen. Lajtantok 4000 frankokból álló rendkívül való fizetést, a' P. Marschallok pedig 2000 frankokból álló fizetést vegyenek eszten-

dönként. — A' *Gazette de France* nevezetű újságleveleknek 15-ik Májusi darabjában azt olvassuk, hogy Sz. Brice városában a' fegyveres férfiak a' nemzeti Gardistákat azon fegyvereikből ki vetkeztenni igyekeztenek vala. Ugyan azon újságlevelek Május 10-ik napján következő tudósítást adtak ki: „A' mi kis nyughatatlanságunk még most is tart; a' *Fougeresi* kerületben egy igen esztelen nyughatatlanság történt, két könnyű szerű katonák megölettek, és egy posta fegyveréből kifosztatott, a' következő reggel az ott lévő katonasárizet magán boszszút állott, és 4 vagy 5 insurgens katonát megölt — A' tartományokba küldetett Commissáriusok közönséges utálatba vannak, a' kik között ketten a' nép haragjának áldozatai is letsek.“

Minden Frantzia Országból jött tudósítások és útasok azt jelentik, hogy Frantzia országnak jelenvaló állapotja és gondolkozása módja különös; mindenütt morognak a' lakosok, mindenütt nyughatatlanságban lenni tapasztaltatnak. Erre való névben senki polgári hivatalt viselni nem akar; a' pénzel való kereskedés mindenütt alább száll, mivel a' gazdag emberek mindenütt elhagyák bonyaikat, a' ki mit magával elvihet, azt öszverakja, előre ellátván hogy a' mostani előjárók sohol is pénzt nem kaphatnak. Néhány környékekben executio tartatik, sohol sem akarván az ifjúság magát önként a' tsata-mezőre vitetni. Több városoknak Commendánsai kéntelenek gyakorta magokat motskoltatni engedni, másként könnyen támadás követhetne.

*Május' 20-ik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 400 5/8 forintot Váltóté-
dulában. Egy Császár aranyért 18 forintot 36 krt.*